

DE GOUDVISJONGEN

Lisa Thompson, Mike Lowery (ill.), Anneke Bok (vert.)

Meis & Maas

(door Kristel Detollenaere)

OVER DE MAKER

Lisa Thompson werd geboren in 1973 in Essex, Verenigd Koninkrijk. *De Goudvisjongen* is haar debuutroman; het boek won verschillende prijzen en onderscheidingen. Haar tweede boek, *De Nachtlantaarn*, kwam uit in januari 2018. Daarvoor werkte ze als radioassistente voor de BBC. Ze woont met haar gezin in Suffolk, Verenigd Koninkrijk.

1. VERHAAL

Stijl en humor

Het boek bevat veel humor en originele vergelijkingen.

- Wat vinden de juryleden van de stijl waarin het boek geschreven is? Wat is er bijzonder aan?
- Welke grappige passages of zinnen herinneren de juryleden zich? Waarom vinden ze het grappig? (“Ik woonde in een stil, lusvormig, doodlopend straatje in een kleine stad vol mensen die zeiden hoe geweldig het was dat ze niet in dat grote, stinkende Londen woonden, maar die vervolgens vrijwel alle ochtenden wanhopig bezig waren er te komen.” (p. 8) “De pastorie, opgetrokken uit bloedrode baksteen, leek een gast op een halloweenfeest, die als enige de moeite had genomen zich te verkleden” (p. 8). “Hij zag eruit alsof hij zich voorbereidde op een rodeo” (p. 41). “Penny en Gordon gingen overal samen naartoe. Het was alsof ze met een onzichtbaar elastisch koord om hun middel aan elkaar vastzaten, en als de een zich te ver waagde van de ander, vloog hij gewoon terug.” (p. 49) “Mijn gordijnen bewogen in de wind en de ziektekiemen gierden het uit van plezier toen ze na een vrije val op mijn vloerbedekking belandden.” (p. 65). “Haar kakstem was in topvorm” (p. 147) “Telkens wanneer hij een woord benadrukte, boog hij zijn hoofd naar voren, zoals een vogel die pikt aan een vetbol” (p. 148) “Hij had een fluorescerend geel hardloophemdje aan en een zwarte korte broek en boven op zijn hoofd zat een zonnebril. Hij zag eruit als een wesp” (p. 263).

Ook de notities die hij in zijn aantekenboekje maakt, zijn vaak grappig: “Dinsdag 29 juli. 10.00 uur. De praktijk van dokter Rhodes. Aantal mensen in de praktijk = 4; Aantal mensen dat blij is daar te zijn=1 (en alleen maar omdat ze ervoor betaald wordt); Aantal folders met foto’s van tieners die over hun voorhoofd wrijven =3” (p. 146)

Mysteries

Het verhaal is mysterieus van bij het begin.

- Welke twee mysteries probeer je als lezer te ontrafelen? Vind je het geslaagd dat de auteur hier twee mysteries in haar boek verwerkt? (1. Wie ontvoerde Teddy? 2. Wat is er met het broertje gebeurd en wat was het aandeel van Matthew daarin?)
- Van wie dachten de juryleden eerst dat hij of zij de dader was? Waarom? Vergelijk de antwoorden met elkaar en laat de juryleden argumenten geven waarom.
- Wat dachten de juryleden dat Matthew had gedaan zodat zijn broertje stierf? Waren ze verrast door de echte reden?

Titel

- Kunnen de juryleden de titel verklaren? (Goudvisjongen is de naam die Casey voor hem bedacht. “Ben je daar, Goudvisjongen? Ben je terug in je aquarium?” (p. 63) Casey pest Matthew met de bijnaam: “Hoe kun je nog ademen terwijl je buiten je aquarium bent, Goudvisjongen? Waarom ga je niet dood?” (p. 140)

Genre

Het genre is een detectiveverhaal of een Whodunnit. Als lezer denk je mee met het hoofdpersonage om te ontdekken wie Teddy heeft ontvoerd.

- Lezen de juryleden graag boeken/bekijken ze graag films of series van dit genre? Welke? Wat zijn de gelijkenissen en verschillen met dit boek?

Detectiveverhalen waarin kinderen de hoofdrol spelen zijn vaak vrij onrealistisch.

- Vinden de juryleden dit verhaal geloofwaardig? Waarom (niet)?

Personages

In het eerste hoofdstuk worden de zeven huizen in Matthews straat en hun bewoners voorgesteld. Dit zijn meteen ook de belangrijkste personages in het boek.

- Wie zijn deze personages?
- Welke invloed hebben de personages op elkaar?
- Zijn alle personages even belangrijk? Zou je een personage kunnen weglaten? Waarom (niet)?
- Met welk personage konden de juryleden zich identificeren?
- Hoe omschrijven de juryleden de verschillende personages?
- Worden de personages geloofwaardig weergegeven?
- Wat zijn hun karaktertrekken? Komen we veel over hun karakter te weten?
- Maken ze een evolutie door in het verhaal?

Matthew: het hoofdpersonage. Hij is ervan overtuigd dat de dood van zijn broertje zijn schuld is, maar vertelt dit aan niemand. Hij wordt verteerd door schuldgevoelens en gelooft dat hij ziektekiemen kan tegenhouden door extreem hygiënisch te zijn. Hij komt zijn slaapkamer nauwelijks uit, durft niets meer aan te raken zonder handschoenen en wast zijn handen steeds vaker. Dit wordt voor het eerst duidelijk op pagina 21. Hij geraakt in een isolement waar hij niet uit lijkt te raken. Hij wordt steeds eenzamer en deelt enkel zijn gevoelens met de Behangleeuw, wat hem troost en veiligheid biedt. “Ik was weer eens thuisgebleven van school en had een rotmiddag, en ik voelde dat de Behangleeuw vanuit de hoek van mijn kamer naar me keek. Ik wist meteen wie het was. Ik had zo nu en dan al eens naar hem gekeken en was in de verleiding gekomen iets te zeggen, maar had me ingehouden. Uiteindelijk hield ik het niet meer en barstte los: ‘Ik weet wat je denkt! (...)’ Toen ik eenmaal mijn hart had gelucht, werd ik rustiger.” (p. 22) “Wat mankeert me toch, Leeuw” zei ik. ‘Waarom kan ik er niet mee ophouden?’” (p. 72) “De behangleeuw maakte me wakker. In mijn droom had ik hem een vraag gesteld: ‘Hoe voelt het om daar de hele dag te zitten, Leeuw? En de wereld gewoon aan je te zien voorbijtrekken?’ Hij klonk een beetje zenuwachtig, alsof hij wist dat hij niet hoorde te praten, toen hij zei: ‘Als iemand weet hoe dat voelt, ben jij het wel ... ja toch, Matthew?’” (p. 87). Matthew is totaal van streek als zijn vader de Behangleeuw van de muur haalt, alsof hij een vriend verliest: “Hij was er altijd voor mij geweest, dag en nacht. Wat moest ik zonder hem?” (p. 276)

Zijn dwangneurose gaat gepaard met angst voor het cijfer 13. Hij denkt dat hij gevaar kan afwenden door dit getal te vermijden en verzint hiervoor allerlei berekeningen. “Ik keek op mijn wekker. Er lichtte in fluorescerend groen op dat het 23.10plus 3 uur was. Niet goed. Ik sloot mijn ogen en hield driemaal zeven keer mijn adem in en luisterde naar een politiesirene die eerst luider werd, maar wegstierf toen hij het eind van onze straat voorbij was. Toen ik mijn ogen opende, was het 23. 14 uur. Ik blies opgelucht mijn adem uit.” (p. 136)

Matthews karakter wordt uitgebreid uitgewerkt. We kennen zijn diepste gevoelens en gedachten. Hij maakt een belangrijke evolutie door in het verhaal. Hij raakt stilaan uit zijn isolement met de hulp van Melody en in mindere mate van Jake, die hem aanzetten om samen het mysterie op te lossen, iets waarvoor hij het huis uit moet. Na lang aandringen van zijn ouders stemt hij toe om in therapie te gaan, dus ook zij hebben een invloed op hem.

Moeder: praatgraag, nieuwsgierig, roddelt graag. Houdt veel van Matthew en gaat daarom aanvankelijk mee in zijn extreem gedrag. Later wordt ze wanhopig omdat hij zich steeds meer terugtrekt. “We raken het contact met hem kwijt, Brian.” (p. 72). Via emotionele chantage kan ze Matthew toch overtuigen bij een psycholoog te gaan. Ze heeft de dood van Callum nog niet verwerkt aangezien het olifantenmobile en de babyspullen na 5 jaar nog in de kamer staan. Het karakter van de moeder wordt niet echt uitgewerkt.

Vader: slordig, heeft minder geduld met Matthew, is minder begripvol, schaamt zich voor het gedrag van Matthew, maar neemt het toch voor hem op tegenover de politieman: “Hoor eens, inspecteur, ik vind dat u moet weten dat Matthew een ernstige aandoening heeft waardoor hij min of meer aan huis gebonden is.” (p. 212) Het karakter van de vader wordt niet gedetailleerd uitgewerkt.

Melody: praat graag en veel. Neemt veel initiatief. Aanvankelijk vindt Matthew haar raar omdat ze zo vaak naar het kerkhof gaat. Matthew vindt haar steeds leuker en uiteindelijk weet ze door te dringen tot Matthew die haar zijn geheim vertelt. Zij vertelt hem dat ze gedenkkaartjes van het kerkhof meeneemt en verzamelt. “Er is niet zoveel verschil tussen ons, Matthew Corbin. We zijn allebei eenlingen, jij en ik. Buitenbeentjes. Ik doe daar tenminste niet moeilijk over.” (p. 190) We komen vrij veel over Melody te weten, maar niet wat haar diepste gevoelens en gedachten zijn.

Jake: Pestkop die vroeger zelf gepest werd om zijn allergieën. Matthew en hij waren vroeger vrienden, maar Matthew liet hem in de steek toen hij hem nodig had. Daardoor hebben ze nu een hekel aan elkaar. “Ik heb nooit gemerkt dat jij mij hielp toen iedereen zei dat mijn eczeem besmettelijk was! Of toen meneer Jenkins me keer op keer een minkukel noemde. Ik heb niet gezien dat je naast me kwam zitten toen niemand anders dat durfde. Waar was jij toen, hè? Waar was jij, vriend?” Dat ‘vriend’ zei hij sarcastisch, en zijn ogen blonken van de tranen die hij snel wegknipperde.” (p. 254) Uiteindelijk ziet Matthew in dat Jake gelijk heeft en worden ze weer vrienden. We komen te weten wat de oorzaak is van het pestgedrag van Jake. Zijn karakter wordt niet verder uitgewerkt.

Van de overige personages komen we niet veel te weten.

Meneer Charles: 65+’er die op zijn rust gesteld is en van tuinieren houdt. Hij is niet zo gelukkig met de komst van zijn twee kleinkinderen. Hij lijkt niet erg ongerust na de verdwijning van Teddy, maar hij is het wel. Hij werkt in zijn tuin om zijn gedachten af te leiden.

Casey: vertoont vreemd gedrag voor een kleuter. Gedraagt zich gemeen tegenover haar broertje en Matthew. Waarom ze dat doet, wordt niet duidelijk in het verhaal. Ze weet wie Teddy heeft meegenomen, maar verzwijgt het. Ze vertelt wel aan Matthew dat de oude vrouw hem heeft, maar Matthew denkt dat dit op Nina slaat.

Nina: leeft zeer teruggetrokken. Haar zoon en man zijn allebei gestorven. Is de dood van haar zoon niet te boven gekomen, vandaar de brandende lamp voor het raam. Door haar vreemde gedrag doet ze de verdenking op zich vallen.

Penny en Gordon: de ontvoerders. Lijken het ideale stel te zijn. Vooral Penny is bemoeizuchtig en niet zo vriendelijk als ze zich voordoe. Kan het niet verkroppen dat haar beide kinderen in het buitenland zijn gaan wonen en vindt zichzelf de perfecte moeder. Heeft veel invloed op haar man, die haar gehoorzaam volgt. Toont weinig of geen berouw na de feiten, want is nog steeds overtuigd dat ze Teddy wegnam omdat meneer Charles niet goed voor hem zorgde.

- Geloven de juryleden dat Penny eerst goeie bedoelingen had met de ontvoering van Teddy – ze vond dat meneer Charles niet goed voor hem zorgde – en dat ze niet de bedoeling had hem zo lang te houden?

Meneer Jenkins en Hannah: over Hannah komen we niet veel te weten, behalve dat ze zwanger is, wat de trigger was voor de opstoot van Matthews dwangneurose. Meneer Jenkins is de gymleraar op de school van Matthew. Hij houdt van fitness, maar is geen goeie leraar. Hij vernedert en treitert zijn leerlingen,

vooral Jake: "Een armzalig hoopje mens, dat is wat je bent." (p. 265). Wat zouden de juryleden doen als een leraar hen zo zou behandelen?

Illustraties

- Wat vinden de juryleden van de illustraties op de cover en het schutblad? Passen ze bij het verhaal?
- Op het schutblad worden de personages getekend. Wie is wie volgens hen? Stellen ze zich de personages ook zo voor of zien ze er anders uit?
- Wat vinden de juryleden van de kleine tekeningen bovenaan elk hoofdstuk? Een meerwaarde?

2. VERWERKING

Thema's

Welke thema's komen in het boek aan bod? (OCS – obsessief compulsieve stoornis of dwangneurose, magisch denken, rouw, schuldgevoelens, vriendschap, pesten)

Dwangneurose

- Wanneer begon de dwangneurose van Matthew erger te worden? (door de zwangerschap van Hannah). "Maar toen vertelden Hannah en meneer Jenkins aan iedereen dat ze een kind kregen, en bám. Toen werd het een stuk erger." (p. 222)

Magisch denken

Op pagina 335-336 vertelt dokter Rhodes het verhaal van Timothy.

- Wat bedoelt ze met dit verhaal? Kunnen de juryleden dit verhaal vergelijken met de situatie van Matthew? (Matthew denkt dat hij ziekte en dood kan afwenden door alles extra hygiënisch te houden en het cijfer 13 te vermijden. Dit is even onlogisch als Timothy die denkt dat er geen giftige slangen zijn omdat hij zijn oranje geluuksmuts draagt)

Rouw

- Denken de juryleden dat de ouders van Matthew de dood van hun baby hebben verwerkt? (Het lijkt erop dat ze zijn dood niet hebben verwerkt aangezien de mobile nog steeds in het kamertje hangt en de dozen met babyspullen er nog steeds staan).
- Wat doet Matthew om de dood van zijn broertje te verwerken? (hij legt een briefje bij het graf).
- Hebben de juryleden al een dierbaar iemand of een geliefd huisdier verloren? Hoe rouwden zij hierom?

Schuld

- Welk dier duikt op als metafoor voor het schuldgevoel van Matthew? (de zwarte kever: "Het schuldgevoel over wat ik gedaan had, zat als een gemene zwarte kever in mijn maag en scharrelde daar rond." (p. 40) "De kleine zwarte kever knaagde weer aan mijn ingewanden. Strafte me met schuldgevoel over wat er met Callum was gebeurd." (p. 290)

Vriendschap

Het boek gaat ook over veranderende vriendschappen. Matthew wordt bevriend met Hannah, een meisje waar hij vroeger nooit aandacht voor had en die hij maar raar vond.

- Hebben de juryleden al meegemaakt dat ze vrienden werden met iemand die ze eerst raar en vreemd vonden?

Een andere veranderende vriendschap is die met Jake. In het boek wordt duidelijk dat Matthew zijn vroegere vriend Jake heeft laten stikken toen hij gepest werd.

- Wat vinden de juryleden van deze houding? Kunnen ze dit begrijpen?
- En kunnen ze de reactie van Jake begrijpen die Matthew zelf begint te pesten? Waarom doet hij dit volgens hen?

Pesten

Wanneer Matthew terugdenkt aan het voorval in het zwembad waarbij Jake door meneer Jenkins wordt verplicht te zwemmen ondanks zijn eczeem, zegt hij: "Maar op die dag was er maar één pestkop in de

kleedkamer en dat was beslist niet Jake Bishop” (p. 266).

- Wie bedoelt Matthew hiermee?

Problemen aanpakken

Op pagina 321 zegt Nina: “Nooit wachten tot het noodweer voorbij trekt. Je moet naar buiten gaan en dansen in de regen.” Wat bedoelt Nina hiermee volgens de juryleden? (je moet niet wegvlugten van je problemen, maar ze aanpakken).

- Zijn de juryleden het hiermee eens?

Tekenen en scènes naspelen

De straat, de tuin van meneer Charles en het huis van Matthew (vooral zijn kamer) worden vrij gedetailleerd beschreven. Laat de juryleden een tekening maken op basis van deze beschrijvingen. Laat de juryleden in duo's een scène kiezen die ze willen naspelen. De andere juryleden raden welke scène dit was. Hierna kunnen de juryleden over de scène discussiëren: waarom hebben ze deze scène gekozen? Vinden ze het een grappige, droevige, ontroerende, ... scène?

Een variant hierop is dat je de juryleden het begin van een scène laat naspelen, maar ze veranderen het vervolg van de scène. Hiermee laat je hen nadenken over keuzes die personages maken en wat de gevolgen zijn van andere keuzes.

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.